

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Marcvlfī Monachi Formvlarvm Libri Dvo

Marculfus <Monachus>

Paris, 1635

Liber II. Seu de chartis pagensibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10644

MARCVLFI
 MONACHI
 FORMVLARVM
 LIBER II.

Seu de chartis pagensibus.

I. DE MAGNA RE QUI VULT
*Xenodochium aut monaste-
 rium construere.*

OMINO verè
 sancto, atque se-
 dula ostensione,
 patentibus vir-
 tutum miracu-
 lis, Christi remu-
 natione, ful-
 genti, oratorio, ac cellulæ, in ho-
 nore sanctæ, ac semper virginis,

F iiij

88 MARCVLFI MONACHI
genitricis Domini nostri Iesu Christi, aut in alterius sancti constructæ, Ille, seu quidam, meritis flagitiis, quoque sceleribus, præ lasciuis actibus, ac nimia fœditate pollutus, vel opere omnium bonorum Christianorum longè satis extremus optat, penè sanctarum scripturarû series, Christianis fidelibus pia exhortatione pronunciat, hoc etiam tonitrualis illa Euangelistarum vox, suggerente spiritu, sua potestate celebrat, vt faciat in pauperes eleemosynam, qui vult tardari euadere supplicia: vnde & Dominus in Evangelio dicit, Vende omnia quæ habes, da pauperibus & habebis thesaurum in cœlum. Pensemus ergo omnes Christiani quanta sit pietas, & largitio redemptoris, vt eleemosynis pauperum promittantur nobis thesauri regni cœlorum. Procuramus igitur, sicut Dominus & sal-

uator noster præcepit, & ac si non quantum habemus saltem in quantum possumus, eleemosynam faciamus. Nemo itaque dubitet, nemo tardet, quia si nos facimus quæ Dominus & saluator noster præcepit, ille sine dubio facturus est quæ promisit. Ait enim scriptura, abscondite eleemosynam in corde pauperis, & ipse pro te deprecabitur Domino. Abscondamus ergo eleemosynam in corde pauperis, vt proueniat nobis deprecatio pauperum in remissionem peccatorum. Multa quidem & alia pro eleemosynis faciendis testimonia, in scripturis sanctis reperimus. In quibus vel ex quibus illam ego existimo portionem, quæ ait, sicut aqua extinguit ignem, &c. Quid ergo verius potest credi, quid confidentius quidue expressius, quia sicut aqua extinguit ignem, sic eleemosyna extinguit peccatum.

90 MARCVLFI MONACHI
Iustè ergo extinguitur, qui peccato-
rum incendia eleemosynis, iuxta
pollicitationem diuinam, extingue-
re non festinat. Faciant quippe cæ-
teri quod voluerint, agant quod ip-
si maluerint, idcirco quoniam om-
nis homo suo sensu ducitur: ego ta-
men eius rei exemplum secutus, ele-
gi ad præfatum oratorium, vel cel-
lulam, iuxta Apostolorum numerû,
duodecim, ad præsens pauperum,
pro remissione peccatorum meo-
rum, vel pro diluenda meorum mo-
le peccaminum, Christo præfule
conlocare; vbi etiam per præsentem
epistolam donationis meæ, dono
ad præsentem diem quod in lumi-
naribus ipsius oratorij, vel in alimo-
nia & substãtiali victu, vestitu quo-
que & sustentatione ipsorum pau-
perum, vel clericorum ibidem ser-
uientium, Deo gubernante & opi-
tulante, proficiat, donatumq; in per-
petuum esse volo, atq; de meo iure

in eorum dominacionem, & potestatem trado, lego, transmitto, atq; transfundo; hoc est agros, quorum vocabula sunt illa, & illa, quæ ponuntur in territorio illo: pari modo, & quicquid in illo territorio ponitur, in omni soliditate portionem meam, vna cum mancipiis, ædificiis, vineis, terris, pratis, syluis, omniq; iure eorum, vna cum colonicis adiunctis, adiacentiis eorum, in omni soliditate earum, sicut à me noscitur fuisse possessum, aut mihi ex legitima successione, aut vndecumq; aliquid mihi ibidem euenit, cum omni soliditate, vel oportunitate earum, ad integrum; Ea scilicet ratione atque prætextu, vt remota Pontificum, simulque Ecclesiasticorum officialium, seu publicorum omnium potestate, nullas functiones, vel exactiones, neque exquisita & lauta conuiuia, neque gratiosa, vel insidiosa munuscula, neque etiam caballorum

92 MARCVLFI MONACHI
prestus, parauereda, vel cæteras an-
garias, aut quocumque functionis
titulo dici potest, de ipsa facultate
penitus non requiratur, sed sub in-
tegra emunitate facultaticula ipsa,
sicut à me huc vsque possessa est, in
iure oratorij sanctæ Mariæ & prædi-
ctorum pauperum debeant Deo
protegente & opitulante persiste-
re: Nisi tantum sancti & Apostolici
illius vrbis Episcopi, in cuius oppi-
do Xenodochium ipsum ponitur,
pro tradendis benedictionibus, vel
substituendis Abatibus, Presbyte-
ris quoque & diaconibus, absque
vlla pecuniarū adeptione: amplius
verò donandi, exigendi, vel minuē-
di causam, nullam habeat potesta-
tem. Sed nec per commutationis lo-
cum, quicquam ex hoc auferendi,
nullo tempore occasio, vel aditus
tribuatur, sed perpetualiter in pote-
state præfati oratorij illius, ipsorum

pauperum, Christo fauente permaneat. Hoc etiam ipsis Pontificibus obsecro, vel committo, vt illos, per succedentes temporibus, cum casus mortis extiterit, Abates aut clericos, & clericorum gradus, in eodem loco dignentur, vel debeant instituire, quos sapientia & eruditio scripturarum clarificat, vel quos vita sancta, & actio bona, aut conuersatio honesta commendat. Vnde obsecro clemētissimis regibus tam præsentibus quam futuris, & omnibus in Deo Episcopis, omnibusque potestatib. & primatibus, omnib. etiam senioribus, quoscumque iudices esse constiterit, per ineffabilem Dei omnipotentiam, per inseparabilem patri & filio & spiritui sancto trinitatem, vt hanc voluntatē meā pro nullis occasionibus, sicut existente sine Deo cupiditate res exigi solet, nulla ratione nulloque

94 MARCVLFI MONACHI
tempore conuellere permittatis, sed
per sollicitudinem & curam Episco-
pi constare potius, pro reuerentia
Trinitatis immensæ, vestro tēpore,
& studio, vel opere iubeatis. Quate-
nus, vt ille vobis mercedē restituat
in futuro, qui scit me eleemosynas
ipfas sancti Dei pauperib. per amo-
rem Domini nostri Iesu Christi ar-
denti desiderio tribuisse. Si quis hāc
voluntatem meam pro quibuslibet
adinuētionibus, seu propositionib.
sicut mūdus cottidie * & iniuriis ex-
polio obuius, vel repetitor, conuul-
sor etiā, aut tergiuersator extiterit,
anathema sit, & tā qui fecerit quā
qui faciendo consenserit, anathema
sit: & sicut Datan & Abiron hiatu
terræ absorpti sunt, viuēs in infernū
descendat, & Zeziæ fraudis merca-
torē, & in præsentī, & in futuro sæ-
culo partem damnationis excipiat:
& tunc veniam consequatur, quan-
do cōsecuturus est, & diabolus, qui

se fallendo ætheria sede deiectus, cruenta adinventione, bonis operibus semper vigilari peruigilat: Insuper etiam inferat societati quoque & fisco, vel sanctis Episcopis Ecclesiæ illius, auri libras. C. Nihilominus præses epistola, quæ à me pro timore Dei, & amore pauperum, conscripta est, firma, incorrupta, intemerata, inuiolataque permaneat. Ego namque de conlatis ac superius prænotatis rebus, omnia ad curam, & sollicitudinẽ, aut defensionem eorum, vel gubernationem ipsorum pauperũ, sancto ac prænotato domini illius, Episcopo, vel successoribus suis, Deo sibi teste committo: & instrumenta per quæ res ipsæ auxiliante Deo per eorum sollicitudinẽ defensentur super scripto Domino lvi Episcopo præ manib. tradidi, & qualiter ibidẽ prouidẽ, piẽ, rectẽ ne ansecº ageret Christo Dño in se iudicio recognoscat. mihi autẽ nihil exinde

96 MARCVLEI MONACHI
proprietatis titulo penitus non re-
feruari, quia facile contemnit om-
nia, qui cupit ab inferni faucibus
erui, vel ille qui peccatorum remis-
sionem Deo remunerante deside-
rat, aut ille, qui semper cogitat, cum
velit nolit esse moriturum: stipula-
tione, &c.

II. *PROLOGVS, QVI DE
grandi causa facit donationem.*

Quantum intellectus, sensus-
que humanus potest mente
sagaci pensare, atque solerti inda-
gatione perpendere, nihil amplius
valet in huius sæculi luce gaudia fu-
gitiua lucrari, quàm quod de rebus
suis, locis venerabilibus, in alimo-
niis pauperum curetur impendere:
Quatenus fragilitatem naturæ quæ
omnes generaliter patiuntur, prius-
quam subitanea transpositio eue-
niat, oportet pro salute animæ vigi-
lare,

lare, vt non inueniat quemquam imparatum, & sine aliquo respectu discedat à sæculo. Quin potius dum proprio libertatis iure subsistit, ex caducis substantiis in æterna tabernacula vitam quærat mercari æternam: Vt inter iustorum consortium desiderabile valeat adipisci locum, & retributorem sibi præparet Deum, vt de fructu indeficienti paradisi mereatur foueri. De cuius viuo fonte, perfecta fide poscente, nec subtrahitur poculum, nec minuitur alueus, sed potius vti quisque hauserit, inrigatus dulcedine cælitus, atque suavis ei flagratur odor balsami paradisi.

ITEM ALIUS PROLOGVS.

IN nomine sanctæ Trinitatis. Prosperum ac salubre consilium immoque satis iocundum esse dinoscitur, vt homo de mundanis re-

G

98 MARCVLFI MONACHI
bus comparet paradifum, & de ter-
renis trāsferatur in cœleſtia. Sic Do-
minus in ſancto Euangelio præcla-
ram intonat vocem dicēs, Theſau-
rizate vobis theſauros in cœlo, vbi
nec fur effodit, nec tinea ſulcat.

*PROLOGVS DE CLERICO
qui in monaſterio tonforatur, &
ſuam rem ad ipſum lo-
cum donat.*

DEbet vnusquiſque largiente
Domino, dum verſatur in cor-
pore futura tractare, & de caducis
rebus mercari æterna, vt quando
quidem iubente Deo, de corpore
egredi contigerit, de mammona
iniquitatis manſionem ſibi reperiat
comparatam in cœlis. Idcirco ego
ille cedo ad monaſterium illum, vbi
Aba ille cuſtos præeſſe videtur, &
comam capitis mei ibidem depo-
ſui, & in ipſo monaſterio ſub nor-

ma sanctorum viuere cupio, ces-
sumque in perpetuum esse volo.

ITEM PROLOGVS.

Oportunum est vnumquemq;
dum terrena munera possidet
pro anima sua frequentius cogitare,
vt terrenam beatitudinem posside-
re mereatur. Ego inluster vir ille,
sentio me infra corpus meum infir-
mum esse, & infra animam meam
nimis esse peccatorem. Admonet
me diuina potentia, vel compun-
ctio cordis mei mihi obuenit, vt
pro peccatorum meorum remedio,
aliquid de rebus meis locis sancto-
rum delegare debeam. Ideo cedo,
&c.

ITEM PROLOGVS.

IN nomine sanctę trinitatis. Pro-
sperum, salubre & satis iocūdum
cęsuimus, vt homo de caduca qua-

100 MARCVLFI MONACHI
piam re sæculi ad peccata sua redi-
mendum valeat offerre, aut quid
promptiore consilio, vt homo de
mundanis rebus sæculi comparet
paradisum, & de terrena substantia
se transferat in cœlestia: Itaque ego
ille pro diuino intuitu, & mei mer-
cede compendij, vt mihi Dominus
in futurum veniam concedere di-
gnerur, vel vt nomen meum in li-
bro vitæ adscribatur, dono ad iam
dictum monasterium, in luminari-
bus Ecclesiæ, vel in stipendiis pau-
perum, aut monachorum, dona-
tumque iure legitimo esse volo, &c.

ITEM PROLOGVS.

DVm huius exempli in quo-
dam noscitur cecidisse, pati-
mur ærumnã, & diem mortis quo-
tidiè ante oculos suspicamur esse
propinquam: oportet vnumquem-
que ob amorè cœlestis patriæ deuo-

FORMVLARVM LIB. II. 101
tionis lucra complecti, & res sibi
datas, sanctorum vel etiam indigē-
tium vsibus alegatas relinquere, vt
peccatorum pondera, quæ pontifi-
cium pœnitendi non valent laxare,
eorum intercessione plenius ad ve-
niam debeant peruenire. Idcirco
ego ille, &c.

III. ITEM ALIUS PROLO-
gus cum ipsa donatione ad hoc opus.

MVndi terminum ruinis cre-
brescentibus adpropinquā-
tem indicia certa manifestant, ex-
perimenta liquida declarare noscū-
tur, & ad discutiendas infidelium
mentes illa dudum in Euangelis à
Domino dicta oracula incumbere
noscentur: Operæpretium arbitror
futurum, tempus vicissitudine præ-
occupans anticipare, & incertum
humanæ conditionis euentum, sa-
gaci mētis intuitu prouidere. Qua-

G iij

102 MARCVLFI MONACHI
tenus ex hoc inflictis facinorum
vulneribus, indulta pietate, remedia
merear adipisci. Ergo ego in Dei
nomine ille, & coniux mea illa, con-
siderantes, qua grauamur sarcina
peccatorum, & reminiscetes bo-
nitatem Dei dicentis, Date elee-
mosynam, & omnia munda fiunt
vobis; De tanta igitur miseratione
& pietate Domini confisi, idcirco
per hanc epistolam donationis, do-
namus, donatumque in perpetuum
esse volumus, atq; de iure nostro in
potestatem, & dominationē mona-
sterij illius, in honore illius, Abatis
illius, in pago illo cōstructi, vbi præ-
est venerabilis ille Aba, vel turma
plurima monachorū adunata, trās-
mittimus atque transfundimus vil-
las nuncupantes illas, sitas in pago
illo, cum terris, domibus, ædificiis,
accolabus, mancipiis, vineis, syluis,
campis, pratis, pascuis, aquis, aqua-

rumue decursibus, adiunctis, adiacentiis, appenditiis, peculio vtriusq; sexus, mobilibus & immobilibus, sicut à nobis moderno tempore possidetur, vel si inantea ibi vnde- cumque aliquid augmentare, vel meliorare poterimus, ad præfatum monasterium in alimoniis, vel substantiis monachorum, ibidem habitantium, Christo protegente proficiat. Ea scilicet ratione, vt dum pariter adiuuimus, antedictas villas sub vestro beneficio tantummodo, absque vlllo præiudicio, vel diminutione aliqua ipsius monasterij possideamus. Nisi tantum, si aliquem ex seruiantibus nostris à iugo seruitutis pro communi mercede relaxare voluerimus; Post obitum vero, quandoquidem Deus voluerit, nostrum, absque vllius iudicis, vel heredum nostrorum expectata traditione, cum omni re emeliorata,

104 MARCVLFI MONACHI
quicquid in supra scriptis villis in
quibuscumque rebus, vel corporibus
augmentatum, vel melioratum fue-
rit, de presenti hoc pars antedicti
monasterij, vel memoratus Abas,
suique successores in Dei nomine
perpetualiter recipiant possidendū:
Tanquam si ad presentem absque usu
nostro eorum fuisset subsecuta pos-
sessio. Ita ut, quicquid de predictis
villis propter opportunitatem ip-
sius monasterij facere decreuerint,
libero in omnibus potiantur arbi-
trio. Presentem vero donationem,
ne quicquam * auri talium vilitate,
gestis municipalibus alligari cura-
uimus, & omnino decernimus, ne
aliquando in eam ob hoc causam
quisquam valeat reperire. Quod si
instrumenta de ipsis villis de nomi-
ne nostro in aduersitate predicti
monasterij, quolibet ordine com-
prehensa, aut antea, aut postea

prænotata, quod nos nec fecimus,
nec facere rogauimus, à quocumq;
præter istū quem firmissimum vo-
lumus esse quoque tempore osten-
sum, nullū sortiatur effectum, nisi
vacuum & inane apareat: aucto-
rem vero criminis, vel falsarium,
nec inultum tunc temporis patia-
tur iudiciaria abire potestas. Si quis
vero quod futurum esse non credi-
mus, huic voluntati nostræ pro qui-
buslibet adinventionibus, aliquis
de heredibus nostris, aut iudicum
sæua cupiditas, vel quælibet perso-
na, obuius repetitor extiterit à con-
uentu omnium Christianorum, vel
limitibus Ecclesiarum, extraneus
habeatur, & Iudæ traditoris Domi-
ni nostri Iesu Christi perfruatur cō-
fortio: insuper etiam inferat parti-
bus ipsius monasterij, vel fratrum
ibidem consistentium, socio quo-
que, tam in actibus, quam in profe-

106 MARCVLFI MONACHI
cutione, sacratissimo fisco, auri li-
bras tantas, argenti pondo tan. &
ne id quoque quod repetit valeat
vindicare, nihilominus præfens do-
natio, quæ à nobis pro timore Dei
& amore pauperum Christi con-
scripta est, firma & inlibata omni
tempore debeat permanere, stipula-
tione subnixa. Actum ibi, sub die
illo.

IV. CESSIO A DIE PRÆ-
sente ad Ecclesiam.

DVm fragilitatem humani ge-
neris pertimescit, vltimum vi-
tæ temporis subitanea transpositio-
ne ventura, oportet vt non inue-
niat vnumquemque imparatum,
ne sine aliquo boni operis respectu
migret de sæculo: nisi dum suo iure
& potestate cõsistit, præparet viam
salutis, per quam ad æternam valeat
beatitudinem peruenire. Ideoque

ego in Dei nomine ille, & coniux
mea illa, pro remedio animæ no-
stræ, & remissione peccatorum no-
strorum, vt veniam in futurum con-
sequi mereamur, cedimus à præsen-
te die cessumque in perpetuum esse
volumus, atque de iure nostro in iu-
re & dominatione sanctæ Ecclesiæ
illius, in honore illius constructæ,
villam nuncupatam illam, sitam in
pago illo, quæ ex alode parentum,
aut vndecumque ad nostram per-
uenit dominationem, & ad præsens
possidere videmur, cum omni me-
rito & termino suo, cum adiacen-
tiis, adiunctis, appenditiis, cum ter-
ris, domibus, ædificiis, accolabus,
mancipiis, vineis, syluis, campis, pra-
tis, pascuis, aquis, aquarumue decur-
sibus, farinariis, cum pastoribus gre-
gis, peculio vtriusque sexus maiore,
vel minore, mobilibus, & immobi-
libus, vel quicquid dici aut nomi-

108 MARCVLFI MONACHI
nari potest, & tempore præfenti no-
stra videtur esse possessio, ad præ-
sens Ecclesiæ volumus esse conces-
sum. Ita vt ab hac die, memoratam
villam pars antedictæ Ecclesiæ, vel
Pontifex ciuitatis illius, aut actores
Ecclesiarum, eam habēdi, tenendi,
possidēdi, vel quicquid exinde pro
oportunitate ipsius elegerint fa-
ciendi, libero in omnibus per-
fruantur arbitrio. Ita vt nomen no-
strum in libro vitæ conscribatur,
vel pro nobis vtrumq; sacrificium
post obitum nostrum pio Domino
offeratur. Licet in cessionibus pœ-
nam adnecti nō sit necesse, sed no-
bis pro omni firmitate placuit inse-
rendum. Si quis vero, quod futurū
esse non credimus, nos ipse, quod
absit, aut aliquis de heredibus, vel
pro heredibus nostris, vel quælibet
persona, calliditate commotus, aut
cupiditate præuentus, vllō vnquam

tempore contra præsentem epistolam cessionis nostræ, quam propter nomen Domini, & venerationem sancti ipsius loci, spontanea voluntate fieri decreuimus, venire aut aliquid agere voluerit, aut tergiuersator extiterit, anathema sit, & cum supra scripto Domino illo, ante tribunal Christi, deducat rationes: insuper inferat iuxta pœnam sæculi, cum cogente fisco, partibus ipsius Ecclesiæ, aut auri lib. tantas, aut argenti pondo tan. & quod repetit nullatenus valeat vindicare, sed præsens cessio omni tempore inlibata permaneat, cum stipulatione subnixa.

V. *PRECARIA DE IPSA VILLA, dum viuit.*

Domino sancto, & Apostolica sede colendo, domno & in Christo patri, illi Episcopo, ille &

HO MARCVLFI MONACHI
coniux mea illa. Pluribus non est
incognitum, qualiter propter no-
men Domini ad Ecclesiam illam, in
honore sancti illius, villam nostram
nuncupatam illam, sitam in pago
illo, quicquid ibidem vndecumque
nostra possessio in integritate, per
epistolam cessionis nostræ visi fui-
mus concessisse, & eam vos ad par-
tem subscriptæ Ecclesiæ recepistis;
sed dum postea nostra fuit petitio,
& vestra benevolentia, & pietas ha-
buit, vt ipsam villam dum adiuui-
mus, aut qui pari suo ex nobis sub-
perstes fuerit, dum adiuuit, nobis
ad beneficium vsufructuario ordi-
ne excolendum tenere permisistis.
Ea scilicet ratione, vt nihil exinde
penitus de qualibet re alienandi,
aut minuendi pontificium non ha-
beamus, sed absque vlllo præiudi-
cio, supràscriptæ Ecclesiæ, vel ve-
stro, eam tantummodo excolere

debeamus. Ideo hanc precariam vobis emittimus, vt nullo vnquam tempore nostra possessio etiam si spatium vitæ nobis Dominus prolongauerit, nullum præiudicium aut deminutionem aliquam de ipsa villa vobis generare non debeat, nisi vsu tantum dum adiuuimus habere debeamus, & post nostrum ambobus discessum, cū omni re meliorata, quicquid ibidem vndique adtrahere aut meliorare poterimus, per hanc precaturiam, ac si semper per quinquennium renouata fuisset, absque vllius iudicis, aut heredum nostrorum expectata traditione, vos vel successores vestri, aut agentes Ecclesiæ, in vestram eam faciatis dominationem reuocare perpetualiter possidendum, vel quicquid exinde facere legeritis, sicut nostra continet epistola, ad profectum præfatæ Ecclesiæ Domini

112 MARCVLFI MONACHI
illius liberum habeatis arbitrium.
Facta precaria ibi.

VI. DONATIO DE PARVA
re ad Ecclesiam.

SI aliquid de rebus nostris, locis
sanctorum, vel in substantia
pauperum, conferimus, hoc nobis
proculdubio in æterna beatitudine
retribuere confidimus. Ergo ego in
Dei nomine ille, in amore Domini
nostri Iesu Christi, & remissione
peccatorum meorum, vt veniam
delictis meis consequi merear, in
futurum dono donatumque in per-
petuum esse volo, ad basilicam illã
in honore sancti illius cõstructam,
portionem meam in villa nuncu-
pante illa, in pago illo, quicquid
ibidem ad præsentam de alode pa-
rentum, vel de quolibet adtractu,
possidere videor, totum & ad inte-
grum, ad præfatam basilicam volo
esse

esse donatum. Ea videlicet ratione, ut dum aduixero sub vsu beneficij tantum eam, absque vlllo præiudicio, vel diminutione aliqua de qualibet re antedictæ basilicæ, excolere debeam. Post meum quoque, quandoquidem Deus de hac luce voluerit, discessum, de præsentî, absque cuiuslibet iudicum, aut heredum meorum expectata traditione, aut contrarietate cum terris, domibus, ædificiis, accolabus, mancipiis, campis, vineis, syluis, pratis, pascuis, aquis, aquarumue decursibus, vel reliquis quibuscumque beneficiis, Aba de ipsa basilica, vel agentes eius, in eorum debeant dominationem reuocare perpetualiter possidendum: habendi, tenendi, vel quicquid exinde pro opportunitate antedictæ Ecclesiæ elegerint faciendi, liberam in omnibus habeant potestatem. Si quis vero quod futu-

H

114 MARCVLFI MONACHI
rum esse non credimus, nos ipse,
quod absit, aut aliquis de heredi-
bus nostris, seu quælibet opposita
persona, calliditate commotus, aut
cupiditate præuentus contra hanc
Epistolam donationis nostræ, quã
spontanea voluntate propter no-
men Dei, fieri decreuimus, venire
aut eam infringere conatus fuerit,
iram trinæ maiestatis incurrat, &
cum superscripto sancto illo ante
tribunal Christi deducat rationes:
Insuper inferat partibus ipsius basi-
licæ, cum cogente fisco auri tan. ar-
genti tan. & quod repetit vindica-
re non valeat; sed præsens epistola
omni tempore firma & inuiolata
permaneat, stipulatione subnixa.

VII. *CHARTA DONATIONIS*
inter virum & fæminam de
eorum rebus.

Q Vicquid enim inter coniu-
gatos, de propria facultate,
manente caritate, pro amore dile-
ctionis, in inuicem condonare pla-
cuerit, scripturarum necesse est titu-
lis alligare, ne in posterum ab here-
dibus eorum, vel à quocumq. possit
conuelli. Igitur ego in Dei nomine
ille, & tu dulcissima coniux mea il-
la, dum & inter nos procreatio fi-
liorum minimè esse videtur, ideo
conuenit nobis, vt omne corpus
facultatis nostræ, inuicem vsufru-
ctuario ordine condonare debea-
mus, quod ita & fecimus. Proinde
dono tibi dulcissima coniux mea, si
mihi in hoc sæculo superstes fueris,
omne corpus facultatis meæ, tã de
alode, aut de comparato, vel de

H ij

116 MARCVLFI MONACHI
quolibet adtractu, vbicumque ha-
bere videor, & quod pariter in con-
iugio positi laborauimus, tam ter-
ris, villabus, domibus cum omni
præsidio, accolabus, mancipiis, vi-
neis, campis, pratis, aquis, aquarum-
ue decursibus, auro, argento, vesti-
mentis, peculio vtriusque sexus, ma-
iore vel minore; ita vt dum vixeris
vsufructuario ordine valeas possi-
dere, vel dominare; excepto quod
pro animæ remedio ad loca sancto-
rum cōdonauimus, vt inspecta no-
stra delegatione in omnibus con-
seruetur, & quantumcumque de
alode nostra post meum discessum,
pro communi mercede, ad loca san-
ctorum legaliter condonare, & de-
legare volueris, hoc licentiam ha-
beas faciendi, & inspecta delega-
tione inconuulsum permaneat; in
reliquum verò omnes res ipsæ, quā-
tum post tuum discessum intesta-

tum remanserit, ad nostros legitimos reuertatur heredes. Similiter & ego illa, dulcissime iugalis meus ille, commonet me dulcitus tua, in compensationem rerum tuarum quas in me visus es contulisse, si mihi in hunc sæculum superstes fueris, dono tibi omne corpus facultatis meæ, vbicumque, vndecūque, tam de hereditate parentum, quam de comparato, vel quod pariter laborauimus, totum & ad integrū, tam in villabus, domibus, &c. excepto quod pro animæ remedio ad loca sanctorum delegauimus, vt inspectis ipsis instrumentis, in omnibus conseruetur, & quod de ipsa alode mea, post meum discessum, pro cōmuni mercede ad loca sanctorum relinquere, vel ingenuos relaxare volueris, licentiam habeas, & inspectis ipsis instrumentis, in omnibus conseruetur; Post tuum quoque

118 MARCVLFI MONACHI
discessum, quicquid intestatum re-
manserit, ad nostros heredes, qui
tunc propinquiores fuerint, reuer-
tatur. Si vero quod futurum esse nō
credimus, aliqui de heredibus no-
stris, vel quicumque contra hanc
interdonationem, vnde inter nos
chartas vno tenore conscriptas fir-
mauimus, venire aut infringere vo-
luerit, nullatenus valeat vindicare,
sed inferat partibus vestris cum co-
gente fisco, auri lib. tan. argenti tan.
præsens vero epistola, in nullo pos-
sit conuelli, sed firma & inlibata
permaneat.

VIII. ITEM ALIA SINE ALI-
qua minuatione.

Ista alia à capite instar prioris vsque
dum aduixeris vsufructuario or-
dine debeas possidere, post tuum
quoque discessum ad legitimos no-
stros reuertatur heredes, & nullum

pontificium quicquam exinde alienandi, aut minuendi habere non debeas. Similiter & ego illa; dulcissime iugalis meus ille: commonet me dulcitus tua, in compensationem rerum tuarum, quas in me visus es contulisse, si mihi in hoc sæculum superstes fueris, omnes res meas quascumque, aut vbicumque, tam in terris, & *reliqua* sub vsu beneficij debeas possidere, & nullum pontificium quicquam exinde alienandi, aut minuendi, præter vsu tantum non habeas, & post tuum discessum ad legitimos nostros reuertatur heredes.

IX. *CHARTA OBNOXIATIONIS à patre in filiis facta.*

Dulcissimis filiis meis illis. Omnibus non habetur incognitum qualiter ante hos annos villas aliquas nuncupatas illas, sitas ibi ge-

H iij

120 MARCVLFI MONACHI
nitrix vestra antequam meo so-
cisssem coniugio, per epistolam ces-
sionis, aut libellum dotis visus sum
condonare. Sed dum & ipsa, pecca-
tis meis facientibus, ab hac luce
discessit, & vos omnem alodem ip-
sius genitricis vestræ illius iuxta
quod & ratio præstitit, mecum ex-
inde in præsentia bonorum homi-
num, aut Regis, altercatis, per ipsam
epistolam, quam in eam fecerimus,
contra nos euindicastis, & in ve-
stram potestatem omnem alodem
ipsius recepistis. Sed dum & nostra
fuit petitio, & vos vt condecet bo-
nis filiis, voluntari nostræ obtem-
perantes, ipsas villas, vel res quæ fue-
runt genitricis vestræ, quas ego ei
dedi vel condonaueram, mihi ad
vsum beneficij tenere & excolere,
absque vlllo vestro præiudicio, per-
misistis. Ideo nobis cõplacuit, alias
villas nostras illas, pro beneuolen-

tia vestra, & supra scripto vsu, de villis vestris per hanc epistolam obnoxiationis vobis obnoxiasse. Ita vt deinceps tam suprascriptas villas, quam etiam & illas quas suprascriptæ genitrici vestræ, per meam epistolam contuleram, per vestrum beneficium excolere debeamus, & nullum pontificium de omnibus suprascriptis nec vendere, nec alienare, nec concamiare, nec pro quolibet ingenio minuere, habere non debeam, nisi tantum vsu, sed per hanc epistolam obnoxiationis meæ, in vestro sint arbitrio & potestate, & quodcumque volueritis, & vobis placuerit, absque vlla mea contrarietate, aut repetitione omnia superius prænotata, tam quod vestrū antea, de parte genitricis vestræ fuit alode, quam & illas alias nūcupatas sic, quas vobis pro ipso vsu visus sum obnoxiasse, in vestram debeat.

122 MARCVLFI MONACHI
tis reuocare dominationem per-
petualiter possidendum, vel quic-
quid exinde facere volueritis, libe-
ram inde habeatis potestatem, abs-
que alia aliqua intercedente preca-
ria, sed per hanc obnoxiationem, ac
si semper per quinquennium reno-
uata fuisset, perpetim valeat obtine-
re vigorem, stipulatione subnexa.

X. *EPISTOLA CVM IN LOCO
filiorum nepotes instituuntur
ab auo.*

Dulcissimis nepotibus meis il-
lis ille. Dum & peccatis meis
facientibus genitrix vestra filia mea
illa quod non optaueram tempore
naturæ suæ complente ab hac luce
discessit. Ego vero pensans consan-
guinitatis casum dum & per legem
cum cæteris filiis meis auunculis ve-
stris in alode meo accedere minimè
potueratis, ideo per hanc epistolam,

vos dulcissimi nepotes mei, volo, ut
in omni alode mea, post meum di-
scessum, si mihi superstites fueritis,
hoc est tam terris, domibus, accola-
bus, mancipiis, vineis, syluis, cam-
pis, pratis, pascuis, aquis, aquarum-
ue decursibus, mobilibus immo-
bilibus, peculio vtriusque sexus ma-
iore, vel minore, omnique supelle-
ctile domus, & quodcumque dici
potest, quicquid suprascripta geni-
trix vestra, si mihi superstes fuisset,
de alode mea recipere potuerat, vos
cōtra auūculos vestros filios meos,
præfatā portionem recipere facia-
tis, & dum ipsi filiæ meæ genitrici
vestræ quando eam nuptam tradidi
in aliquid de reb. meis, mobilibus,
drappis, fabricaturis, vel aliqua mā-
cipia in sol. tan. dedi, vobis hoc in
parte vestra supputare, contrā filiis
meis faciatis: & si amplius vobis in-
super de præsidio nostro obuene-

124 MARCVLFI MONACHI
rit, tunc cum filiis meis auunculis
vestris, portionem vobis ex hoc de-
bitam recipiatis, & quicquid exin-
de de omnibus superius cōscriptis,
facere volueritis, liberam in omni-
bus habeatis potestatem. Si quis ve-
ro quod futurum esse non credi-
mus, aliquis de heredibus, vel pro
heredibus meis, vel quælibet perso-
na, contra hanc Epistolam venire
tentauerit, aut eam infringere vo-
luerit, inferat vobis tan. & quod re-
petit nullatenus vindicare valeat,
sed præsens epistola omni tempore
firma permaneat, cum stipulatione
subnexa. Actum illo, &c.

XI. *CHARTA QUI SVO NE-
pote aliquid meliorare voluerit.*

Dvlcissimo nepoti meo illi il-
le. Dum & iã senectus adgra-
uat, & necessitates meas, vt oportet
procurare non valeam, & tu mihi

in necessitatibus meis solatium præbere non desisti, & die noctuq; deservire non cessas. Ideo pro bonitate, & pro respectu servitutis tuæ, qua circa me desudas, cedo tibi cessumque in perpetuum esse volo, & de meo iure in tuâ transfundo dominationem & potestatem, absque consortio fratrum tuorum, vel filiis meis locum nuncupantē illū, quicquid ibidem nunc tam de alode parentum, quàm de reliquo adtractu, visus sum tenuisse, vna cum terris, domibus, ædificiis, accolabus, mancipiis, vineis, sylvis, campis, pratis, pascuis, aquis, aquarumve decursibus, vel reliquis quibuscumque beneficiis, tibi vt diximus à die præsentē volo esse concessum. Ita vt ab hac die, sicut superius diximus, eum cū omni integritate sua habeas, teneas, possideas, vel quicquid exinde facere volueris, absque consortio

126 MARCVLFI MONACHI
fratrum tuorum, vel filiorum meo-
rum, liberam in omnibus habeas
potestatem. Si quis vero, quod futu-
rum esse non credo, aliquis de here-
dibus, vel proheredibus meis, seu
quælibet persona, contra hanc ces-
sionem meam quoque tempore ve-
nire, aut eam infringere voluerit, in-
ferat tibi cum cogente fisco auri-
tantum, & quod repetit vindicare
non valeat; sed præsens epistola fir-
ma permaneat stipulatione subne-
xa. Actum, &c.

XII. *VT FILIA CVM FRA-
tribus in paterna succedat a lode.*

DUlcissimæ filiæ meæ illi, ille.
Diuturna, sed impia, inter nos
consuetudo tenetur, vt de terra pa-
terna sorores cum fratribus portio-
nem non habeant, sed ego perpen-
dens hanc impietatem, sicut mihi à
Domino æqualiter donati estis filij,

ita & à me sitis æqualiter diligendi,
& de rebus meis post meum disces-
sum æqualiter gratulemini ; ideo-
que per hanc epistolam te, dulcissi-
ma filia mea, cōtra germanos tuos,
filios meos illos, in omni heredita-
te mea, æqualem & legitimam esse
constituo heredem, vt tam de alode
paterna, quam de comparato, vel
mancipiis, aut præsidio nostro, vel
quodcūque morientes relique-
rimus æqua lance cum filiis meis,
germanis tuis, diuidere, vel exæqua-
re debeas, & in nullo penitus por-
tionem minorem quam ipsi, non
accipies, sed omnia inter vos diui-
dere, vel exæquare æqualiter de-
beatis. Si quis vero, *Et quod sequitur.*

XIII. *SI QVIS EXTRANEVM
hominem in loco filiorum
adoptauerit.*

DOmino fratri illi, ille. Dum peccatis meis facientibus, diu orbatus à filiis, & me paupertas, & infirmitas afficere videtur, & te, iuxta quod inter nos bonæ pacis placuit atque conuenit, in loco filiorum meorum visus sum adoptasse. Ita vt dum aduixero, victum & vestitum, tam in dorso, quam in lecto, seu calciamento mihi in omnibus sufficienter impertias, & procures, & omnes res meas, quascumque habere videor, tam manso, vinea, prato, peculio, seu reliqua supellectile domus meæ, saluo iure illo, me viuente in tua potestate recipere debeat. Propterea tibi hanc epistolam fieri decreui, vt neque ego, nec nullus de heredibus meis, aut quicumque

cumq; hanc conuenientiam, inter nos factam emutare non possit, sed sicut superius continetur, meas necessitates dū aduixero debeas procurare; & omnes res meæ, & ad præsens, & post meum discessum, in tua potestate permaneant, & quod tibi exinde placuerit, faciendi, liberam habeas potestatem. Quod si aliquis, hoc, quoque tempore emutare voluerit, inferat tibi tantum, & quod repetit vindicare non valeat; sed præsens epistola omni tempore firma permaneat.

XIII. *PACTVM INTER PARENTES DE EORVM HEREDITATE.*

Q Vicquid enim inter propinquos, de alode parentum, nõ à iudiciaria potestate coacti, sed spontè manente charitate iustè debita unicuique portio terminatur, non de rebus detrimentum, sed

130 MARCVLFI MONACHI
augmentum potius potest esse cen-
sendum. Et ideo necesse est inter se
eorum facta scripturarum serie alli-
gari, ne ab aliquibus in posterum
valeat refragari. Ideo dum inter il-
lum & germanum suum illum de
alode genitorum eorum illius & il-
lius, bonæ pacis placuit, atque con-
uenit, ut eam inter se manente chari-
tate diuidere, vel exæquare deberet,
quod ita & fecerunt. Accepit itaque
ille villas nuncupatas illas, sitas ibi,
cum mancipiis tantis illis similiter.
De præsidio vero, drappis, fabrica-
turis, vel omni supellectile domus,
quicquid dici aut nominari potest
æqua lance inter se visi sunt diuisis-
se, vel exæquasse, & hoc inuicem
pars parti tradidisse, & per fistucam
omnia partitum esse dixisse. Pro-
pterea præsentibus epistolas duas, vno
tenore conscriptas loco pactio-
nis inter se visi sunt conscripsisse: ut

Nullus deinceps cōtra parem suum,
 nisi quod ad præsens accepit, de ip-
 sa alode genitoris eorum amplius
 requirēdi pontificium habere non
 debeat. Quod si aliquando aliquis
 ex ipsis, aut heredes eorum hoc
 mutare voluerint, aut amplius re-
 quirere quam accepit, voluerit, aut
 adsumere, inferat pari suo (ista tuta
 seruata) auri lib. tan. argenti pondo
 tan. & quod repetit vindicare non
 valeat; sed præsens pactio, omni
 tempore firma permaneat, stipula-
 tione subnixa. Actum, &c.

XV. *LIBELLVS DOTIS.*

Quod bonum, faustum, felix
 prosperumue eueniat. De di-
 sponlandis maritandisque ordini-
 bus, ac procreationi liberorum,
 causis quæ sunt necessariæ, vt om-
 nis etiam donatio, per scriptura-
 rum seriem, pleniorē obtineat

132 MARCVLFI MONACHI
firmitatem. Donat igitur ille honestæ, puellæ, nurui suæ illi sponsæ filij sui illius, ante diem nuptiarum, donationisque animo transfert, aut transcribit, hoc est in tanto, dono villam nuncupatam illam, sitam ibi, cum domo condigna ad habitandum, vel omnem integritatem ibidem aspicientem; Similiter & in dotis titulum alias villas nuncupatas illas, sitas ibi, mancipia tanta illa & illa, inter aurum & argentum, fabricaturas in solidos tantos, caballos tantos, boues tantos, gregem equorum, gregem armentorum, gregem porcorum, gregem ouium; ita vt hæc omnia per manum suam ad superscriptam puellam nurum suam illam ante diem nuptiarum debeat peruenire, & in sua dominatione reuocare, vel quicquid exinde facere voluerit liberam habeat potestatem. Quod si quis contra

hunc libellum dotis venire, & eum
infringere conauerit, inferat parti-
bus illorum tantum, & reliqua.

XVI. SI ALIQUIS PVELLAM
inuitam traxerit.

DUlcissimæ coniugi meæ illi,
ille. Dum & te sine volunta-
te parentum tuorum, habui de-
sponsatam, & absque tua, vel pa-
rentum tuorum voluntate, rapto
scelere meo coniugio sociavi: id
est, dum & te * faciente conturno,
contra voluntatem parentum tuo-
rum, rapto scelere, in coniugio so-
ciaui, vnde vitæ periculum incurre-
re debui, sed interuenientibus sa-
cerdotibus, vel bonis hominibus
vitam obtinui; Sic tamen, vt quod
tibi in tanto dono, vel in dotis titu-
lum, ante diem nuptiarum si te de-
sponsatam habuissem, conferre de-
bueram, per hanc epistolam com-

134 MARCVLFI MONACHI
positionallem, aut si conuenit ces-
sionem, firmare deberem, quod ita
& feci. Ideoque dono tibi locellum
nuncupantem illum, situm in pago
illo, cum domibus ad manendum
condignis, vel omnibus intrinsecus
utensilibus necessariis, cum terris,
accolabus, mancipiis tantis illis, vi-
neis, syluis, pratis, pascuis, vel reli-
quis quibuscumque beneficiis, ca-
ballos tantos, boues tantos, gregem
equorum, gregem armentorum,
gregem porcorum, gregem ouium,
inter aurum & argentum, fabrica-
turas in solidis tantis, drappos, hæc
omnia superius comprehensa, à die
præsente in tua tradidi potestate &
dominatione possidendum, habendi,
tenendi, vel quicquid exinde ele-
geris faciendi, liberam habeas pote-
statem. Si quis vero, &c.

XVII. *QUALITER IN VNO
volumine testamentum duarum per-
sonarum condatur.*

Regnante in perpetuū Domi-
no nostro Iesu Christo, anno
illo, regnante illo Rege, sub die illo,
Ego ille & coniux mea illa, sana
mente, integroque consilio, me-
tuentes casus humanæ fragilitatis,
testamentum nostrum cōdidimus,
quod illi notario scribendum com-
misimus, vt quo modo dies legiti-
mus post transitum nostrum adue-
nerit, recognitis sigillis, inciso lino,
vt Romanæ legis decreuit auctori-
tas, per inlustres viros illos, quos in
hac pagina testamenti nostri lega-
tarios instituemus, gestis Reipubli-
cæ municipalibus, titulisque, eorum
prosecutione, ab ipsis muniatur.
Igitur, cum iubente Domino de
iltius vitę cursu migrauerimus, tunc

136 MARCVLFI MONACHI
quicquid in omnibus pridie quam
mori mur tenere videmur, quic-
quid & proprietate parentum, vel
proprio labore, seu ex munificentia
a piis principibus percipere merui-
mus, vel de quibuslibet titulis at-
que contractibus venditionis, ces-
sionis, donationis, vel vndique Do-
mino adiuuante ad nostram perue-
nit dominationem, tu tunc dulcissi-
ma coniux mea illa, & quos here-
des meos vos esse volo, heredita-
tem meam habitote. Reliqui ve-
ro heredes, exheredes sint. Ergo ex-
cepto quod vnicuique per hoc te-
stamentum dederō, darique iusse-
ro, id vt fiat, detur, præstetur, im-
pleatur, te omnipotens Deus, te-
stem committo, villas vero illas, &
illas, sitas in pago illo, filius noster
ille recipiat. Similiter villas illas, fi-
lius meus, vel filia illa, sitas in pago
illo recipiat; Villas illas basilica illa,

vel monasterium sita ibi recipiat. Id vt fiat, detur, præstetur, impleatur, te omnipotens Deus ad defendendum committo : Licet de omnibus dum adiuuimus nostrum reseruauimus vsu. Sed dum in villis quibusdam, quas superius memorauimus, quas ad loca sanctorum, & heredib. nostris deputauimus, quas pariter stante coniugio adquisiimus prædicta coniux tertiam habere potuerat, propter ipsam tertiam villas nuncupatas illas, sitas in pagis illis, in integritate, si nobis superstes fuerit in compensationem recipiat. Et quicquid exinde pro communi mercede, vel in pauperibus, aut benemeritis nostris, facere decreuerit, licentiam habeat : Et post eius discessum si aliquid intestatum remanserit, heredes nostri recipiant. Liberos, liberas, quos quasque pro animæ remedio fecimus, aut inantea

138 MARCVLEFI MONACHI
facere voluerimus, & eis epistolas
manu nostra firmatas dederimus,
obsequium filiorum nostrorum ha-
bere cognoscant, & oblata, vel lu-
minaria, iuxta quod ipsæ epistolæ
continent, ad sepulchra nostra, tam
ipsi quam proles eorum implere
studeant. Et quibus aliquid de fa-
cultate nostra contulimus, singula-
riter in hoc testamentum nostrum
inserere curauimus. In reliquo vero,
qualescumque à quocumque epi-
stolæ, de nomine nostro, manu no-
stra firmatæ ostensæ fuerint, & ante
hoc testamentum prænotatæ, quas
hic non commemorauimus, exce-
pto de ingenuitatibus, quas pro
animæ nostræ remedio fecimus, aut
adhuc facere voluerimus, vacuæ
permaneant: Et qui ex nobis pari
suo superstes fuerit, & per quale-
cumque instrumentum de supra-
scripta facultate, in cuiuslibet per-

sona, vel bene meritis, nostri muneris aliquid contulerimus, in quantum lex permittit, firma stabilitate debeat perdurare. Reliquæ vero epistolæ vacuæ & inaneis permaneant: & sic nobis pariter conuenit. Si tu mihi dulcissima coniux superstes fueris, & ad alium maritum, quod tibi Deus non permittat, transire volueris, omnem facultatem meam quam ad usum fructum possidere tibi concessimus, vel quam à die præfenti deputauimus, & habere potueras, hoc præfentialiter heredes nostri recipiant inter se diuidendum. Itemque ego illa ancilla tua, Domine & iugalis meus ille, in hoc testamentum promptissima voluntate scribere, atque perpetua conseruatione rogaui, ut si tu domne & iugalis meus, mihi superstes fueris, omne corpus facultatis meæ, quantumcumque ex successione paren-

140 MARCVLFI MONACHI
tum habere videor, vel in tuo serui-
tio pariter laborauimus, & quod in
tertia mea accepi, in integrum, quic-
quid exinde facere elegeris, aut pro
animæ remedio in pauperes dispen-
sare, aut ad vassos nostros, vel bene-
meritis nostris, absque repetitione
heredum meorum, quod tua decre-
uit voluntas, faciendi liberam ha-
beas potestatem. Et post discessum
vestrum, quod non fuerit dispen-
satum, ad legitimos nostros reuertat-
ur heredes. Hanc paginam testa-
menti, & manus nostræ propria
subscriptionibus, quod ex consue-
tudine habuimus subscripsimus, &
per personas reliquas studuimus
subscriptionibus roborari. Et
hæc pagina huius testamenti in di-
sceptationem venire non possit,
quæ lituræ, caraxaturæ, adiectiones
superdictionesque factæ sunt, nos ea
fecimus, vel facere iussimus, dum

testamentum nostrum sæpius re-
currimus, vel emendauimus. Si quis
nostræ voluntati resistere, aut testa-
mento nostro cuiuslibet calliditas
conatus fuerit casu aliquo refraga-
ri, id implorantes diuini nominis
maiestatem, obtestamur, vt pro no-
strorum omnium criminum pecca-
tis obnoxius, in die iudicij expers
Ecclesiæ Catholicæ communionis
& pacis, ante tribunal Christi pro
violata defuncti voluntate compel-
latur subire negotium: atque cum
Dominus sua vltione, quam promi-
sit iniustis, cum venerit sæculum iu-
dicare per ignem, feriat, & accipiat
in conspectu eius damnationem
perpetuam, quam suscepit Iudas
traditor Domini. Illud namque in-
timare volumus, vt si aliquis de he-
redibus, vel proheredibus nostris,
seu quælibet persona contra hanc
testamenti paginam, quam plena &

142 MARCVLFI MONACHI
integra voluntate fieri rogauimus,
venire aut aliquid pulsare voluerit,
inferat contra quem repetit tātum,
& aliud tantum quantum in hoc
testamento continetur scriptum, &
insuper faciat fisco auri lib. tan. ar-
genti tan. & quod repetit vindicare
non valeat.

XVIII. *SECVRITAS PRO
homicidio facto.*

DOmino fratri illi, ille. Dum &
instigante aduersario, quod
non debueras, germanum nostrum
illum visus es interfecisse, & ob hoc
vitæ periculum incurrere potueras.
Sed interuenientes sacerdotes, &
magnifici viri, quorum nomina
subtus tenentur adnexa, nos ad pa-
cis concordiam ob hoc visi fuerunt
reuocasse. Ita vt pro ipsa causa soli-
dos tantos, quos in præsentia mihi
dare deberes, quos & in præsentia

per vadium tuum visus es transfoluisse, & nos ipse causa persistata, cōtra te visus sum vuerpisse. Propterea iuxta quod conuenit, hanc epistolam securitatis, in te nobis conscribere complacuit, vt de ipsa morte germani nostri, nec à me, nec ab heredibus meis, aut suis, nec de iudiciaria potestate, nec à quolibet, nullo casu, nec refragationem aliquā, aut damnietatem amplius habere non pertimescas, sed in omnibus exinde ductus & absolutus appareas. Et si fortasse ego ipse, aut aliquis de heredibus meis, vel quicumque te ob hoc inquietare voluerit, & à me defensatum non fuerit, inferamus tibi cum cogente fisco, duplum, quod nobis dedisti; & quod repetit quis vindicare non valeat, sed præsens epistola securitatis à me facta firma permaneat.

XIX. VENDITIO DE VILLA.

Domino fratri illi, ille. Licet
empti venditique contractus
sola pretij adnumeratione, & rei ip-
sius traditione consistat, vt tabula-
rum aliorumque documentorum
ad hoc tantum interponatur instru-
ctio, vt fide rei, facti & iuris ratio
comprobetur. Idcirco vendidisse
me tibi constat, & ita vendidi vil-
lam iuris mei nuncupantem illam,
sitam in pago illo, quam ex legiti-
ma successione parentum, *vel de quo-*
libet modo ad eum peruenit, habere vi-
deor, in integritate, cum terris, do-
mibus, ædificiis, accolabus, manci-
piis, vineis, siluis, campis, pratis, pa-
scuis, aquis, aquarumue decursi-
bus, adiacentiis, appeditiis, vel om-
ni merito & termino ibidem aspi-
ciente. Et accepi vobis in pretio,
iuxta quod mihi complacuit tan-
tum,

tum, & memoratam villam vobis
præsentialiter tradidi ad possiden-
dum. Ita vt ab hac die habendi, te-
nendi, vel quicquid exinde elegeris,
faciendi, liberam in omnibus
habeas potestatem. Si quis verò,
quod futurum esse non credo, si
ego ipse, aut aliquis de heredibus,
vel proheredibus, seu quælibet op-
posita persona, cõtra venditionem
venire tentauerit, aut me malè ven-
didisse conuicerit, & à me vel here-
dibus meis defensatum non fuerit,
tunc inferamus vobis heredibusq;
vestris duplam pecuniam, quantum
à vobis accepi, & quod ipsa villa
meliorata valuerit; & quod repetit
vindicare non valeat; sed præsens
venditio omni tempore firma per-
maneat, stipulatione subnixa.

Actum, &c.

K

XX. VENDITIO DE AREA
infra ciuitatem.

Domino sancto & Apostolico, domno & patri illi Episcopo ille. Constat me nulli coactum imperio, neque imaginario iure, sed proprio voluntatis arbitrio, vobis vendidisse, & ita vendidi, aream iuris mei, infra muros ciuitatis illius, habentem per longum pedes tan. & in lato pedes tantos: quæ subiungit ad vnum latus terræ illi, ab alio latere terræ illi, à fronte vno terræ illi, & ab alio fronte terræ illi: & accepi à vobis in pretio, iuxta quod mihi complacuit, auri solidos tan. & præfatam aream vobis præsentialiter tradidi possidendam, ac habendi, tenendi, vel quicquid exinde elegeritis faciendi, libero perfruamini arbitrio. Si quis vero, quod futurum esse non cre-

do, si ego ipse, aut aliquis de heredi-
bus meis, seu quælibet persona, cõ-
tra hanc venditionem venire tenta-
uerit, aut eam infringere conatus
fuerit, inferat vobis, aut auctõribus
vestris, duplam pecuniæ, vel quan-
tum area ipsa eo tempore meliorata
valuerit, &c.

XXI. VENDITIO DE
campo.

DOmino fratri illi, ille. Constat
me tibi vendidisse, & ita ven-
didi campum iuris mei, situm in ter-
ritorio illo, habentem plus minus
tantum, qui subiungit à latere vno
lui, ab alio latere lui, à fronte vno lui
ab alio vero fronte illius, & accepi à
vobis in pretium iuxta quod mihi
complacuit auri solidos tantos, &
ipsum campũ vobis præsentialiter
tradidi possidendum, habendi vel
quicquid exinde volueris faciendi

K ij

148 MARCVLFI MONACHI .
liberam habeas potestatem. Si quis
vero, &c.

XXII. *VENDITIO DE SERVO
aut ancilla.*

DOmino fratri illi, ille. Constat
me vobis vendidisse, & ita
vendidi, seruum iuris mei, aut ancil-
lam nomine illam, non furem, non
fugitiuum, neque caduum, sed
mente & omni corpore sanum. Pro
quo accepi à vobis in pretio, iuxta
quod mihi complacuit auri soli-
dos, probos atque præsentis, nume-
ro tantos, & ipsum seruum vobis
præsentialiter tradidi possidendum.
Ita vt ab hac die habendi, tenendi,
vel quicquid exinde decreueris fa-
ciendi, libero potiaris arbitrio. Si
quis verò, quod futurum esse non
credimus, si ego ipse, aut aliquis de
heredibus meis, seu quælibet per-
sona, contra hanc venditionem ve-

nire tentauerit, aut eam infringere voluerit, inferat tibi cum cogente fisco auri tantum, vel quantum seruus ipse eo tempore melioratus ualuerit; & hæc venditio omni tempore firma permaneat, stipulatione subnixa. Actum illo, sub die illo, anno illo.

XXIII. *CONCAMBIVM*
de villis.

INter quos charitas inlibata permanferit pars parti, beneficia oportuna præstantur. Quia nihil sibi de rebus propriis censet minui, quod écontra recipit in augmentum. Ideo placuit atque conuenit inter venerabilem virum illum ex permiffu Apostolici viri illius, & illustrem virum illum, yt locellos aliquos inter se cõcambiare deberét, quod & ita fecerunt. Dedit igitur ille venerabilis vir lui, locellum

K iij

150 MARCVLFI MONACHI
nuncupatum illum, situm ibi, de
parte basilicæ sanctæ, illi memora-
to lui, quicquid ibidem ad præfens,
de quolibet adtractu, tenere vide-
batur, cum terris, domibus, ædifi-
ciis, accolabus, mancipiis, vineis, syl-
uis, campis, pratis, pascuis, aquis,
aquarumue decursibus, vel omni-
bus ibidem aspicientibus. Similiter
in compensationem huius meriti,
dedit superscriptus ille, ad partem
memorati Abatis illius, vel prædi-
ctæ basilicæ alium locellum nuncu-
patum illum, situm ibi, quicquid
ibidem ad præfens, de quocumque
adtractu, ibidem habere videbatur,
cum terris, domibus, ædificiis, acco-
labus, mancipiis, vineis, syluis, cam-
pis, pratis, pascuis, aquis, aquarum-
ue decursibus, vel omnibus ibidem
aspicientibus. Ita ut ab hac die vnus-
quisq; memoratos locos quos acce-
perunt, habendi, tenendi, vel quic-

quid exinde pro eorum oportunitate & compedio facere elegerint, libero perfruantur arbitrio. Illud vero addi conuenit, vt si aliqua pars ex ipsis aut heredes, vel successores eorum, hoc emutare, vel refragare voluerit, rem quam accepit amittat, & insuper inferat pari suo, cui hoc facere praesumpserit, auri libras tan. argenti pondo tan. & quod repetit vindicare non valeat; sed praesens, vnde duas inter se vno tenore conscripserunt, firma & inuiolata permaneat, stipulatione subnixa. Actum illo.

XXIV. *CONCAMBIUM DE
terra, aut vinea.*

IDeoque placuit inter illum & illum, vt terram aliquam, aut praetium, aut vineam, seu quodlibet inter se commutare deberent, quod ita & fecerunt. Dedit igitur ille illi, il-

152 MARCVLFI MONACHI
lum campum in loco nuncupante
illo, habentem tantum, qui subiun-
git à latere vno illi, ab alio latere,
aut fronte illi. Simili modo è contra
incompenso dedit ille illi aliū cam-
pum ibi, aut in alio loco, habentem
tantum, qui subiungit de lateribus,
à frontibus illis. Ita vt ab hac die
vnusquisque ex ipsis, quod accepit
habendi, tenendi, vel quicquid ex-
inde elegerint faciendi, liberam ha-
beant potestatem. Si quis vero ali-
quis ex ipsis, aut heredes eorum, vel
quicumque hoc emutare voluerit,
quam acceperit pari suo amittat, &
insuper inferat cum cogente fisco
auri tan. & quod repetit vindicare
non valeat; sed præsens commuta-
tio, vnde inter se pro firmitatis stu-
dio duas vno tenore conscripse-
runt, omni tempore firma perma-
neat; stipulatione subnixa. Actum
illo.

XXV. CAUTIONES DIVER-
so modo factæ.

DOmino mihi propitio illi, il-
le. Dum & ad meam petiti-
onē, & necessitatem supplendo, ve-
stra bonitas habuit, vt libram de ar-
gento, de rebus vestris nobis ad be-
neficium præstitistis. Ideo per hoc
vinculum cautionis, spondeo me
KL. illis proximis ipsum argentum
vestris partib. esse redditurū. Quod
si non fecero, & dies placitus mihi
præfinitus transierit, pro duplo in
crastinum me, aut heredes meos,
vos aut heredes vestri, aut cui hanc
cautionem dederitis exigendam,
teneatis obnoxium. Facta cautio-
ne ibi, sub die illo, Anno illo.

XXVI. ITEM ALIA.

DOmino suo illi, ille. Constat
me à vobis accepisse, & acci-

154 MARCVLFI MONACHI
pere debere, & debeo, hoc est soli-
dos tantos, pro quibus solidis quos
post me retinero, annis singulis,
per singulos solidos, singulos trien-
tes vestris partibus esse redditurum.
Et si hoc facere contempsero, aut
exinde negligens apparuero, ad
duplum ipso loco vobis reddere
spondeo. Et quomodo de mea
proprietate ipsos solidos vestros
reddere potuero, hanc cautionem
à vobis recipiam.

XXVII. ITEM ALIA.

DOmino fratri illi, ille. Quate-
nus necessitati meæ supplen-
do, solidos vestros numero tantum,
mihi ad beneficium prestitisti. Ideo
iuxta quod mihi aptificauit, taliter
internos conuenit, vt dum ipsos so-
lidos de meo proprio reddere po-
tuerō, dies tantos in vnaquaque
hebdomada seruitio vestro, quale

mihivos, aut agentes vestri iniunxeritis, facere debeam. Quod si exinde negligens, aut tardus apparuero, licentiam habeatis, sicut & cæteris seruiantibus vestris disciplinam corporalem imponere: & quomodo solidos vestros, reddere potuerro, meam cautionem absque vlllo euacuatio intercedente recipiamus.

XXVIII. *QVI SE IN SERVI-
tio alterius obnoxiat.*

Domino mihi proprio illi. Dū & instigante aduersario, fragilitatem meam præualente, in casus graues cecidi, vnde mortis periculum incurrere potueramus. Sed dum vestra pietas me iam morti adiudicatum, de pecunia vestra redemistis, vel pro meo scelere res vestras quamplures dedistis: Et ego de rebus meis, vnde vestra beneficia rependere debuisssem, non habeo:

156 MARCVLFI MONACHI
Ideo pro hoc statum ingenuitatis
meæ vobis visus sum obnoxiasse. Ita
vt ab hac die de vestro seruitio pe-
nitus non discedam. Sed quicquid
reliqui faciunt, pro vestro, aut agē-
tium vestrorū imperio facere spon-
deo. Quod si non fecero, aut me per
quodlibet ingenium de seruitio ve-
stro abstrahere voluero, vel domi-
nium alterius expetere, aut res susci-
pere voluero, licentiam habeatis
mihi qualemcumque volueritis dis-
ciplinā ponere, vel venundare, aut
quod vobis placuerit de me facere.
Facta obnoxiatione tūc, sub die illo.

XXIX. CHARTA DE AGNA-
tione, si seruus ingenuam trahit.

Igitur ego in Dei nomine ille, il-
li fœminæ. Illud non habetur in-
cognitum, qualiter seruus meus no-
mine ille, te absque parentum vel
tua voluntate, rapto scelere in con-

iugium sociavit, & ob hoc vitæ periculum incurrere potuerat. Sed venientibus & mediantibus amicis, vel bonis hominibus conuenit inter nos, vt si aliqua procreatio filiorum orta fuerit inter vos, in integra ingenuitate permaneant. *Et si voluntaria seruum accipit dicis.* Omnibus non habetur incognitum, qualiter seruum meum nomine illum voluntaria secuta es, & accepisti maritum. Sed dum te ipsam & agnationem tuam, in meo inclinare potueram seruitio: Sed propter nomen Domini, & remissionem peccatorum meorum, propterea præsentem epistolam in te mihi complacuit conscribendam, vt si aliqua procreatio filiorum, aut filiarum inter vos orta fuerit, penitus nec nos, nec heredes nostri, nec quislibet, vllò vnquam tempore in seruitio inclinare non debeamus. Sed integræ ingenuita-

158 MARCVLFI MONACHI
tis, tanquam si ab vtrisque parenti-
bus ingenuis fuisset procreati, om-
ni vita sua permaneant. Peculiari
concesso, quocumque labore po-
tuerint, & sub integra ingenuitate,
super terram nostram, aut filiorum no-
strorum, absque vlllo praedicio de
statu ingenuitatis eorum comma-
nere debeant: & reditus terrae, vt
mos est, pro ingenuitate annis sin-
gulis desoluant, & semper in inte-
gra ingenuitate permaneant, tam
ipsi quam & posteritas illorum. Si
quis vero, quod futurum esse non
credimus, nos ipsi, aut aliquis de he-
redibus, vel quicumque contra hanc
chartulam venire tentauerit, aut
eam infringere voluerit, inferat ti-
bi, aut heredibus tuis, auri libras
tantas, argenti pondo tan. & quod
repetit vindicare non valeat; sed
praesens chartula omni tempore fir-
ma permaneat, stipulatione subni-
xa. Actum illo.

XXX. LIBELLVS REPVDII.

DVm & inter illum & coniu-
gem suam illam, non charitas
secundum Deum, sed discordia re-
gnat, & ob hoc pariter conuersare
minimè possunt: Placuit vtriusque
voluntate, vt se à consortio separa-
re deberent, quod ita & fecerunt.
Propterea has epistolas inter se vno
tenore conscriptas fieri, & adfir-
mare decreuerunt: vt vnusquisque
ex ipsis, siue ad seruitium Dei in mo-
nasterio, aut copulæ matrimonij
sociare se voluerit licetiam habeat,
& nullam requisitionem ex hoc de
parte proximi sui habere non de-
beat. Si quis vero, aut aliqua pars ex
ipsis hoc emutare, aut contra parem
suum repetere voluerit, inferat pari
suo auri lib. i. & vt decreuerunt à
proprio consortio sequestrati, in ea
quam elegerint parte permaneant.

160 MARCVLFI MONACHI
Facta epistola, sub die illo. Anno il-
lo, regnante illo Rege.

XXXI. MANDATVM.

DOmino fratri illi, ille. Precor
& supplico dominationi ve-
stræ, dum & causam pro alode, aut
qualicumque, cum homine nomi-
ne illo, in palatio, aut vbilibet, ha-
bere videor, & ipsam causam susci-
pere admallandam, vel prosequen-
dam in vice mea debeas, & cum su-
prascripto illo ex hoc rationare, vel
quicquid exinde cum eo de ipsa
causa egeris, gesserisue, ratum & de-
finitum apud me esse cognoscas.
Factum mandatum sub die illo.

XXXII. IN-

XXXII. *INCIPIUNT INGENUITATES diuerso modo facta.*

*INGENVITAS A DIE
præsente.*

Qui debitum sibi nexum relaxat seruitium, mercedem in futurum apud Dominum sibi retribuere confidat. Igitur ego in Dei nomine ille, & coniux mea illa, pro remedio animæ nostræ, vel retributione æternæ, te illum, aut illum, ex familia nostra, à præsentē die, ab omni vinculo seruitutis absolui-
mus. Ita vt deinceps, tanquam si ab ingenuis patribus fuisses procreatus, vitam ducas ingenuam, & nulli heredum ac proheredum nostrorum, vel cuiuscumque seruitium, nec libertinitatis obsequium debeas, nisi soli Deo, cui omnia subiecta sunt: peculiari concessio, quod ha-

L

162 MARCVLFI MONACHI
bes, aut deinceps elaborare potue-
ris. Si tibi necessitas, ad tuam ingenui-
tatem tuendam, contigerit, absque
vlllo preiudicio ingenuitatis tuæ, de-
fensionem Ecclesiæ, aut cuiuscum-
que te eligere placuerit, licentiam
habeas, & vitam semper benè & in-
tegrè ducas ingenuam. Si quis ve-
ro, quod futurum esse non credi-
mus, nos ipsi, quod absit, aut aliquis
de heredibus nostris, vel quælibet
opposita persona, contra hanc in-
genuitatem tuam venire, aut eam
infrangere conauerit, aut te in ser-
uitio inclinare voluerit, diuina illu-
sultio subsequatur, & à liminibus Ec-
clesiarum, vel à communionem extra-
neus efficiatur. Et insuper inferat ti-
bi cum cogente fisco auri lib. i. &
quod repetit vindicare non valeat,
sed præsens ingenuitas omni tem-
pore firma permaneat, stipulatione
subnixa.

XXXIII. ITEM INGENVI-
tas alio modo post discessum.

Dilecto suo illi, aut illi. Pro re-
spectu fidel ac seruitutis quā
mihi famularis, pro remissione pec-
catorum meorum, te ab omni vin-
culo seruitutis absoluo. Ea tamen
conditione, vt dum aduixero, mihi
deseruias: post obitum vero meum
si mihi superstes fueris, sis inge-
nuus, tanquam si ab ingenuis pa-
rentibus fuisses procreatus, & nulli
heredum ac proheredum meorum,
vel cuiuscumque seruitium impen-
das. Peculiare concessum quod ha-
bes, aut elaborare potueris, &c.

XXXIV. ITEM ALIA
adhuc alio modo.

SI aliquos ex seruiantibus no-
stris à iugo seruitutis absolui-
mus, mercedem in futurum nobis

164 MARCVLFI MONACHI
ab hoc retribuere confidimus. Igi-
tur ego ille, propter nomen Domi-
ni, & retributionem æternam te il-
lum ab omni vinculo seruitutis ab-
foluimus. Ita vt ab hac die vitam
ducas ingenuam, tanquam si ab in-
geniis parentibus fuisses procrea-
tus, & nulli heredum ac prohere-
dum meorum, vel cuicumque ser-
uitium impendas: nisi sub integra
ingenuitate defensionem eius quæ
ex meis heredibus elegeris habere
debeas, & oblata mea vbi meum
requiescit corpusculum, vel lumi-
naria annis singulis debeas procu-
rare. Peculiari concessio, quod ha-
bes, aut elaborare potueris, aut si
conuenit defensionem Ecclesiæ il-
lius, & vitam semper ducas inge-
nuam. Si quis vero, &c.

non adiciendum est et cetera
quod si quis in hoc seruitutis
non adiciendum est et cetera

XXXV. EVACUATORIA.

DOmino fratri illi, ille. Omnibus nō habetur incognitum qualiter ante hos annos, aut ante annum, solidos nostros, numero tantos ad beneficium accepisti, & cautionem nobis pro hoc emisisti, vt ipsos solidos tunc nobis reddere deberes, quod & ita fecisti. Sed dum illam cautionem, quam nobis emiseras ad præsens non inuenimus, ideo tibi hanc epistolam euacuatoriam fecimus, vt de ipsis solidis tant. omni tempore ductus & absolutus resideas: & si ipsa cautio apparuerit, vel à nobis, aut heredibus nostris, quoque tempore ostensa fuerit, nullum sortiatur effectum; sed vacua & inanis permaneat.

XXXVI. *SI ALIQUIS SERVO
suo gasindo suo aliquid concedere
voluerit,*

Iustissimè nostris subleuatur mu-
neribus, qui nobis fideliter & in-
stanti famulantur officio. Ego in
Dei nomine, nomine illo, fideli no-
stro illi. pro respectu fidei & seruitu-
tis quam circa nos impendere non
desistis, promptissima voluntate ce-
dimus tibi à die præsentelocellum
nuncupantem illum, aut mansum
illum infra terminum villæ nostræ
illius cum omni adiacentia ad ip-
sum locellum, aut mansellum aspi-
cientem, terris, domibus, mācipiis,
vineis, pratellis, syluula, vel reliquis
beneficiis, ibidem aspicientibus. Ita
vt ab hac die ipso iure proprietario,
si ita conuenit, aut reditus terræ in
tuam reuoces potestatem, & nul-
lam functionem, aut reditus terræ,

vel pascuarium, aut agrarium, aut quodcumque dici potest, exinde soluere nec tu, nec tua posteritas, nobis, nec heredibus nostris, nec cuiicumque post nos ipsam villam possederit, non debeatis, nisi tantum si ita vult riga. Sed ipsum omnibus diebus vitæ tuæ, aut heredis tui emuniter debeatis possidere, vel quicquid exinde facere volueris liberam habeatis potestatem. Si quis verò, quod futurum esse non credimus, aliquis de heredibus nostris, vel quicumque contra hanc cessionem nostram agere, aut ipsam rem tibi auferre conauerit, inferat tibi cum cogente fisco auri tan. & hæc epistola firma permaneat, stipulatione subnixa.

L. iij

XXXVII. *GESTA IVXTA
consuetudinem Romanorum, qualiter
donationes vel testamenta
legantur.*

ANno illo, regnante Rege illo,
sub die illo, in ciuitate illa, ad-
stante viro illo laudabili defensore,
& omni curia illius ciuitatis, vir ma-
gnificus ille prosecutor dixit, Peto
optime defensor, vosque laudabi-
les curiales atque municipes, vt mi-
hi codices publicos patere iubeatis:
quædam enim in manibus habeo,
quæ gestorum cupio alligatione
roborari. Defensor & curiales dixe-
runt, prosequere quæ optas, dicere
ne moreris: vir magnificus pro-
secutor ille dixit; Venerabilis vir,
aut inluster vir ille, per chartam má-
data sua iniunxit, vt illam donatio-
nem testamenti, aut cessioné, quam
ad basilicam ad locum sanctum il-

lum, aut inlustri viro illi, ad præsens, aut post discessum delegavit, in vice sua, vt mos est gestis municipalibus ipsam donationem debeam alligare: vir honestus defensor dixit illi, Mandatum quod in te cōscriptum habere dicis nobis ostende, vel in præsentem recitetur.

XXXVIII. *TEXTVS*
mandati.

DOmino magnifico fratri illi, Dille. Peto & supplico charitati tuæ, vt in vicem meam epistolam donationis, aut testamenti, seu cessionis, quam de rebus meis illis, ad basilicam illam pro animæ meæ remedio, aut inlustri viro illi, post discessum meum, vel ad præsens delegavi, in ciuitate illa publicè prosequere, & gestis municipalibus, vt mos est, eam debeas alligare. Propterea tibi hoc mādatum cōscripsi,

170 MARCVLFI MONACHI
vt sicut superius continetur, taliter
prosequere & firmare debeas; &
quicquid exinde egeris, gesserisue,
ratū & definitum apud nos esse co-
gnoscas. Factū mandatū tunc, ibi,
anno illo. Post recitationem man-
dati, vir honestus ille defensor dixit,
Mandatum quidem recitatum est,
sed superscripta donatio, testamen-
tum, aut cessio quam præ manibus
habere dicis, nobis præsentibus re-
citetur, & vt postulas gestis publicis
firmetur. Quam vero donationem
ille professor recitauit. Post reci-
tationem verò, vir laudabilis ille
defensor & curiales dixerunt: epi-
stola quæ recitata est, gestis publicis
inferatur, & quod ille prosecutor
vult & petit, gesta ei publicè dêtur:
Ille prosecutor dixit, sufficit mihi
bone defensor, & donatio quæ re-
citata est, si mihi gesta tradere iu-
beatis: ille defensor dixit, Et quia

epistola donationis, aut cessionis,
 seu testamenti, & mandatum in te
 conscriptum per ordinem condita,
 & bonorum hominum manibus
 roborata, atque signata, manifesta
 esse cognouimus, dignum est vt ge-
 sta ex hoc conscripta, atque subscri-
 pta tibi tradantur, & vt in arcipi-
 bus publicis memoranda seruentur:
 Edatur super ordine, & mandatum
 suum in loco, & totus textus, &
 manumissoris epistolæ scribantur:
 & postea defensor, & curiales ci-
 uium, & reliqui eam subscribant,
 atque signent.

XXXIX. *EPISTOLA, SI ALI-
 qui rem Ecclesie ad usum habeant,
 & eorum proprietatem pro
 hoc donent.*

Domino sancto & Apostoli-
 co, Domino & in Christo pa-
 tri illi Episcopo, ille & coniux mea

172 MARCVLFI MONACHI
illa. Quatenus ad nostram petitionem vestra habuit pietas & benevolentia, vt locellum aliquem Ecclesie vestrae, nuncupantem illum, situm ibi, quem ille pro animae suae remedio ad Ecclesiam vestram illam, in honore sancti illius, delegauit, nobis ad beneficium dum pariter adiuuimus, aut qui ex nobis pariter suo superstes fuerit, dum aduixerit excolere permisistis. Et nos pariter, iuxta quod conuenit, tam pro ipso vsu, quam pro animae remedio, aliud locellum nuncupantem sic, situm ibi, post nostrum ambobus discessum, vobis vel successoribus vestris, ad memoratam Ecclesiam visi fuimus condonasse. Ea tamen conditione, vt dum adiuuimus, suprascripti loci, tam illi quos nobis praestitistis, quam eos, quos pro animae nostrae remedio ad ipsam Ecclesiam delegauimus, absque vlllo prauiudi-

cio Ecclesiæ vestræ, sine vlla diminutione, de qualibet re vsufructuario ordine possidere debeam. Et post nostrum, vt diximus, amobus discessum, præfatos locos, absque vlla alia renouata, (vt mos est in cæteris) precaria, per hanc epistolam absque vllius heredum nostrorum, aut cuiuscumque contrarietate, vel expectata traditione, vos vel successores aut agentes vestri, in vestram faciatis reuocare dominationem perpetualiter dominandum: & nostra possessio nullo vnquam tempore nullum præiudicium vobis ex hoc generare non debeat. Si quis vero, quod futurum esse non credimus, nos ipsi, aut aliquis de heredibus nostris, vel quælibet persona, contra hanc epistolam venire, aut aliquid de ipsis locellis vobis minuere, aut auferre voluerit, cum superscripto domino illo, ante tri-

174 MARCVLFI MONACHI
bunal Christi deducat rationes : &
in super inferat partibus Ecclesie ve-
stræ tantum , & quod repetit vindi-
care non valeat ; sed præsens episto-
la firma permaneat , stipulatione
subnixa. Actum illo.

XL. *P R E S T A R I A D E R E*
Ecclesie ab Episcopo facta.

IN Christo sanctæ Ecclesie filiis,
aut si tales fuerint, inlustribus vi-
ris illis, ille gratia Dei Episcopus. Dū
ad petitionem vestram alium locel-
lum nuncupantem sic, situm ibi, de
proprietas vestra, tam pro ipso vsu
quàm pro animæ vestræ remedio,
post amborum discessum ad ipsam
Ecclesiam sancti illius, per vestram
epistolam delegastis: ideo nobis, cū
consensu fratrum nostrorum, con-
uenit, hanc epistolam prestariam in
vobis pariter conscribere, vt dum
pariter aduixeritis, aut qui ex vobis

pari suo superstes fuerit, & aduixerit, nec nos nec successores nostri, nec quislibet de parte Ecclesiæ nostræ ipsos locellos de vestra potestate pontificium auferendi non habeamus, sed per nostrum beneficium, aut successorum nostrorum, dum aduixeritis, absque vlllo preiudicio Ecclesiæ nostræ, vel minuatiōne aliqua, de qualibet re, in integritate ambos locellos excolere debeatis: Et post vestrum ambobus discessum, sicut & vestra continet epistola, loco precariæ facta, absque vllius expectata traditione, eas nos, aut successores nostri, ad partem Ecclesiæ nostræ reuocare debeamus.

Facta epistola, &c.

XLI. *SI ALIQUIS REM AL-*
terius quam excolit ad proprietatem
habere vult. & non potest, &
postea eam precauerit.

DOmno inlustri illi, & mihi
 proprio domno illi. Dum
 per malorum hominum consilium,
 quod non debueram de terra vestra
 in loco nuncupante illo, quam ex-
 colere video, amaui, & ipsam terram
 ad proprietatem facere, & non po-
 tui: quod nec ratio præstitit, & vos
 vel agentes vestri eam ad partem
 vestram reuocastis, vel nos exinde
 eiecistis: Sed postea ad petitionem
 bonorum hominum, nobis eam ad
 excolendum reddidistis: Propterea
 hanc precariam dominationi ve-
 stræ emittimus, vt quamdiu vobis
 placuerit, vt eam teneamus, absque
 vlllo vestro præiudicio, quicquid re-
 liqui accolauit vestri faciunt, nos
 reddere

reddere spondimus. Quod si non fecerimus, & ob hoc negligentes, tardi aut contumaces fuerimus, publicè per hanc precariam, ac si semper per quinquennium renouata fuisset, condemnati, vt lex præstat tardis aut negligentibus, & de ipsa terra nos pontificium habeatis eiciendi. Facta precaria ibi, sub die illo, anno illo, illo rege.

XLII. INDICVLVS EPISCOPI
*qui ad alium in resurrectione Do-
 mini eulogias dirigit.*

Domino sancto, & Apostolica veneratione colèdo, domino & in Christo fratri, illi Episcopo, ille gratia Dei, ac si peccator Episcopus. Dominicæ festiuitatis resurrectionisque mysteriis, in quod idem Deus Christus tartarū per semetipsū decreuit absoluere, nudus victorq; de exsuperato hoste trium-

M

178 MARCVLFI MONACHI
phans captiuitatem, dedit dona ho-
minibus, propterea remeauit ad cæ-
los, anni circulo reuoluente, quæ fœ-
licitas, vel prosperitas vestram con-
stitit industriam, aut sanctitatem
excepisse, ipsoque Deo præsule per-
egisse, cum eulogiis peculiaris patris
vestri sancti illius, & salutationis of-
ficia veneratione præcipua mitten-
tes, quæsumus vt nostram extremi-
tatem affatu dignabili iubeatis spe-
cialibus informare.

XLIII. RESCRIPTIO AD
Episcopum.

Domino sancto, meritis Apo-
stolico, in Christo desiderabi-
li, Domino & fratri illi Papæ, ille
peccator Episcopus; Vestras sacras
almitatis vestræ deferente venera-
bili filio communi illo, vt celitus
donatum, nos accepisse prænoscite,
& comperite. De edulio depasti

recreatique sancto hoc de munere vestro trepudiantes, gratias multas agimus, &c.

XLIV. *QVOMODO EPISCO-
pus in natiuitate Domini, ad Regem,
Reginam, vel ad Episcopum vi-
sitationis dirigit scriptum.*

GLorioso atque præcelso, & vniuersalis Catholicæ sanctæ Ecclesiæ filio illi Regi, ille Episcopus: Gloriosæ atq; præcellæ, & vniuersalis Catholicæ, sanctæ Ecclesiæ, filia illi Regina, ille misericordia Dei Episcopus: Domino inclitoq; cultori, atque Apostolico, Domino & in Christo fratri illi Episcopo, ille peccator Episcopus. Dum generaliter dominicæ natiuitatis exultamus aduentum, cæsum debitæ subiectionis desoluere perurgemus: atque ideo salutationum munia cum eulogiis peculiaris patroni vestri

M ij

180 MARCVLFI MONACHI
sancti illius, *si ad Regem* clementiæ
vestræ, *si ad Episcopum* sanctitati ve-
stræ direximus, cum omni humilita-
tis genere clementissimè dependē-
tes, suggerimus, vt iugi nos præmu-
nientes oratione de vestræ sospita-
tis integritate trepudiare faciatis, di-
gnabili protinus rescripto.

XLV. ITEM ALIA DE NA-
tiuitate Domini.

Iocunditatis mutuæ gratiam co-
gnoscere cupientes, diuinitus
vniuersitate conlata, non desisti-
mus epistolis, præferendam vestram
præuenire clementiam, *aut* sanctita-
tem, cum eulogiis peculiaris patro-
ni vestri illius, honorabili ac deu-
oto cultu poscentes, vt qua alacritate
festiua natiuitatis dominicæ peregi-
stis insignia, nos doceant vestræ
sanctitatis exempla. Erunt enim
nobis prouectuum vestræ incre-

FORMULARVM LIB. II. 181
menta salutis, locupletes thesauri
facultatis.

XLVI. COMMENDATITIAE
litteræ ad Episcopum notum.

Domino reuerētissimo illi Pa-
pæ, ille. Reminiscētes vestram
affectuosam beatitudinis charita-
tem, qua tunc ob retributionem
æternam, nostræ extremitatis perso-
nolam, in intimis visceribus, ac si
vnicæ dilectionis vinculo ample-
ctabamini sedulè; Qua fiducia pro-
uocatus, hos apices vilitatis nostræ,
fidenter ad dignationem vestram,
per fratres nostros, filios vestros, ge-
rulos præsentis destinare præsum-
psi, per quos vestræ almitati, si præ-
sumptio nõ offendit, salutationum
munia, vt decet, non arroganter, sed
humiliter destinare præsumo, quos
vt commendentur in omnibus re-
cipere dignetis, quæsumus oportu-

182 MARCVLFI MONACHI
nè. Etenim in tam longinquis re-
gionibus, propter necessitates fra-
trum comparandas cuntes, vestris
Christo præfule adminiculis fulciã-
tur, pro quibus beneficiis centupli-
cato sc̄nore, à Domino retributo-
re bonorum omnium refertã mer-
cedis sommulam in eum recipiatis
dignissimam. Dominus Deus no-
ster piã coronam vestram memo-
rem mei, & præsentibus repleat bo-
nis, & dignam reddat æternis. Dom-
ne semper meus.

XLVII. ITEM COMMEND A-
titia littera ad Abatem notum.

Domino beatissimo, & meri-
tis venerando, patri illi Abati,
Ille in Domino perpetuam mittit
salutem. Multimoda nobis, beni-
uolo vestro, generare comperit
gaudia, quotiens aditus dederit
oportunos, vt ad indagandam so-

spitatem vestram, nostras dirigere
 debeamus litterulas: idcirco cum
 salutationum officiis, humili prece
 almitati vestræ quæsumus, vt pro
 nobis misericordiarum Dominum,
 vbi dignas sedulasque funditis præ-
 ces, exorare non dedignemini, qua-
 tenus vestris fulti precibus, olim
 optatam adire mereamur patriam;
 Paritérque latores præsentis, famu-
 los vestros, fratres in Christo no-
 stros, quos ob necessaria mona-
 sterij nostri, illuc vsque destinaui-
 mus, vestræ beatitudini plurimum
 commendare præsumimus, vt eis
 quod necessarium duxerint sola-
 tium præbere, pro diuino intuitu
 non dedignetis. Vale pro nobis
 orans, domne & sancte, ac beatissi-
 me pater.

M. iiii

XLVIII. SUPPLICATIO
*pro eo qui in monasterio conuer-
sare desiderat.*

Domino sancto, Deiq; culto-
ri, & mihi in Christo hono-
rabili fratri, illi Abati, ille salutem
optans mitti in Christo. Primum
illud tanquam præsens sanctis ve-
stris suggero prouolutus pedibus,
vt meæ extremitatis litterulæ, cum
vestris fuerint sacris manibus tradi-
tæ, pro me meisque, quos mihi in
Christo cohæere fecit amor, fratri-
bus, precibus Domino commen-
detis. Deinde subiectus vestri frater
in Christo noster ille, superno inspi-
ratus munere, vestræ sanctitati obe-
dientiæ nostris se petiit litteris al-
mitati vestræ commédari, per quas
suppliciter postulamus, vt ouis fau-
ce lupi, boni pastoris Christi ma-
nu erepta, ad caulas Christi gregis,

tua sit diligentia reducta, ac vice patris ac medici pia circa hunc sit vigilantia ægrum. Quem si pristinae redditum sanitati pastori omniū cum cæteris præsentaueris in læsum, quæ sequatur tui merces laboris, optime diuinis nosti instructus oraculis. Vale memor mei venerabilis in Christo frater.

XLIX. INDICVLVS GENERALIS ad omnes homines.

DOmno nostro, orthodoxo Romanæ sedis Apostolicæ, à Deo instituto, illi Papæ: vel omnibus Apostolicis domnis, & patribus, seu Abatibus; vel Deo dicatis in cœnobiis degentibus: nec non & inlustribus viris, Patriciis, Ducibus, Comitibus, vel omnibus Christiani cultus diuinam religionem sectantibus, ille peccator vilissimus omnibus in Domino præsumo

186 MARCVLFI MONACHI
mittere salutem. Quatenus præfens
portitor ille, radio inflammante di-
uino, non (vt plerisque mos est) va-
candi causa, sed propter nomen
Domini, itinera ardua & laboriosa
paruipendens, ob lucrandam ora-
tionem, limina sanctorum Apосто-
lorum domni Petri & Pauli, adire
cupiens, meæ paruitatis se petiit ve-
stræ commendari almitati ac indu-
striæ litterulis. Per quas vilissimus
omnium, tanquam vestris prouolu-
tus vestigiis singulorum, supplicare
præsumo, vt pro minimo exorari
iubeatis, & eundem euntem vel re-
deuntem, si Dominus permiserit,
propter nomen Domini, solida
pietate commendatum recipiatis,
& quod necesse habuerit impertire
tanti habeatis; quatenus ab ipso
mercami mercedem recipere cõ-
modam, qui sibi dixit impleri,
quantum quis in suis pauperibus
vilis fuerit erogare.

L. INDICVLVS COMMEND
aitius ad viros inlustres laicos.

DOmino inlustri, & præ cunctis magnificentissimo, ac nobilitate profapia decorato, atque sublimato, illi, ille peccator in Domino præsumit mittere salutem. Quamquã vestræ excellentiæ mea paruitas minimè sit cognita, tamen multorum relatione didici vestram in Domino maximam deuotionem, & in feruos Dei, vel pauperes eius, ob æternam retributionem sollicitudinem non pigram. Qua fiducia provocatus, hos apices vilitatis meæ, per latores præsentis, famulos vestros, fratres in Christo nostros, ad dominationem vestram direximus: per quos vestram industriam, si præsumptio non offendit, plurimum salutare præsumo: & peto vt eis euntibus vel redeuntibus, in quo

188 MARCVLFI MONACHI
necessarium duxerint, propter no-
men Domini solita pietate conso-
lari iubeatis.

LI. INDICVLVS AD HOMI-
*nes potentes palatinos, maxime ad
cognitos sibi.*

Domino inlustri, & præ cun-
ctis magnificentissimo viro
illi, ille peccator perennem in Do-
mino mittit salutem. Vberem stre-
nuitatis vestræ agapem erga nos
potissimo iure flagrantem, littera-
rum serie non omittimus excitare,
quò, auidi facilitatis vestræ quæ-
stus præstolantes, vberes in Domi-
no à vobis fructus semper susci-
piamus: & dum præsentem in vita tibi
rerum arbiter locum dedit, quo &
Ecclesiarum, & amicorum feras
suffragia, non pigeat subire labo-
rem, qui in posterum mercedis con-
ferat lucra, & nunc multiplicia ex

numero amicorum ferant suffragia
& vnde tibi praesentium portitores,
sodales mei, famuli vestri suggesse-
rint, pie ob audientes effectui man-
cipetis. Vale vigor atque tuorum
decus amicorum; omnipotens Do-
minus pietatis, ad Ecclesiarum pro-
fectum per multa spatia tempo-
rum, vos conseruare & custodire di-
gnetur.

LII. *QUALITER EX ORDI-
natione Regis, pro nativitate filij sui,
Domesticus de villa Regis per
suam epistolam relaxat
ingenuos.*

EGo in Dei nomine ille Dome-
sticus, ac si indignus gloriosis-
simi Domini illius Regis super vil-
las ipsius illas, illi ex familia domi-
nica de villa illa. Dum generaliter
ad omnes domesticos Regis ordi-
natio processit, pro natiuitate dom-

190 MARCVLFI MONACHI
nicelli nostri illius, vt à Domino
melius conseruetur, de vnaquaque
villa fiscali tres homines ex seruien-
tibus, ex vtroque sexu, à seruitio la-
xarentur, & nos ita faciendum ob
hoc ordinationem recipimus. Pro-
pterea te per hanc epistolam, sicut
mihi iussum est, ab omni vinculo
seruitutis absoluo. Ita vt deinceps
tanquam si ab ingenuis parentibus
fuisse procreatus vitam ducas in-
genuam: & in nullo seruitio, nec à
nobis, nec à successoribus domesti-
cis, nec à quocumque de parte fisci
penitus in seruitio inclinari nõ pos-
sis: sed per hanc epistolam ingenui-
tatis, sicut nobis iussum est fieri, be-
nè & integrè ingenuus cunctis die-
bus vitæ tuæ debeas permanere. Si
quis verò te de statu ingenuitatis
tuæ impulsare voluerit, inferat tibi
cum cogente fisco auri libram I. &
quod repetit vindicare non valeat;

sed præsens epistola firma permaneat; stipulatione subnixa. Actum ibi, sub die illo, anno illo, Rege illo, superscripto illo domino nostro Rege.

Marculfi formularum finis.

